

Novetat editorial sobre el poeta Carles Riba

El poeta, assagista i editor Carles-Jordi Guardiola dibuixa el retrat més íntim de l'escriptor barceloní a través de deu testimonis a 'Els poetes també riuen'

Carles Riba, tímida i sensual

Eva Vázquez
BARCELONA

Definir Carles Riba pel riure és un excés, més encara si, com recorda Marçal Oliver, exhibia una boca prima i ampla que tendia al segellat rectilini, "en una mena de rictus de reserva o de profunda reflexió". Ara bé, potser per aquesta inclinació a l'horitzontalitat meditativa, en situacions de distensió, aquesta ratlla era el primer que se li desdibuixava en uns moviments sinuosos que bé es podien identificar amb el riure.

Moltes de les persones que van tractar-lo reconeixen en Riba un talent per a l'alegria -i per a la tendresa, la integritat, la ironia, la tímidesa- que el retrat oficial com a referent moral de la cultura catalana en la postguerra ha tendit a enfosquir, però potser el que crida més l'atenció dels testimonis recollits per Carles-Jordi Guardiola a *Els poetes també riuen* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat) és que fos també un gran sensual, un home de carn i os que s'estremia amb Sofia Loren ("això sí que és una dona!", va exclamar davant una cartellera de cinema tornant d'enterrar l'impresor Joaquim Horta) i que patia a l'autobús davant la visió de tantes senyores estupendes: "Ara agafaré el 64 i hi trobaré unes no-

Homenatge a Cadaqués: una casa vora mar al carrer de l'Amargura

El 23 de setembre de 1953 Carles Riba feia 60 anys, però els amics no van voler esperar tant a celebrar-ho, i el 30 d'agost el van convocar a Cadaqués per oferir-li un regal insòlit: una caseta de pescadors en un carrer estret, tota reformada i moblada, amb roba de llit, quadres, una dutxa i el rebost ple. "És la que més estimo de totes les coses que m'han passat a la vida", va confessar a Eugènia Crexells, però també sabia que dins aquella casa hi anava tot el que ell representava per al país: una esperança, una afirmació, un reconeixement.

La crònica d'aquella oferta en la qual van participar, rere la iniciativa de Rosa Leveroni, desenes d'amics amb aportacions voluntàries (entre tots van reunir les 10.000

pessetes necessàries) ha estat recollida per Jaume Medina a *Una casa a Cadaqués* (Cal·ligraf), on es detallen, a més dels preparatius i la recepció de la casa del carrer de l'Amargura, l'homenatge que també van oferir a Riba, el novembre del mateix 1953, a la Casa del Llibre, amb transcripció dels discursos, i el que van impulsar un centenar d'intel·lectuals espanyols el 1954.

La casa de Cadaqués ha estat, però, el símbol més perdurable d'aquell aniversari. Com va escriure el mateix Riba a Josep Trueta: "Hi ha conjuntures en què cal el valor de tota una vida per pagar el que en rep o l'aventura que emprèn; en què un ho salva o ho perd tot; no serveix cap moneda dubtosa."

ies totes espitregades, vestides d'una manera que em porten problemes. No ho suportó. Què tenen a veure amb mi aquestes dones perquè jo tingui problemes?" Els problemes més aviat els tenia la seva dona, Clementina Arderiu, que pel que expliquen alguns dels amics de la parella havia arribat a tómer que tant d'escot desbocat se li acabés enduent el marit. "Ui, ui, ui, el Carles", havia deixat anar enigmà-

ticament a Joaquim Molas, que sospitava d'alguna aventura del temps de la guerra. No devia ser en tot cas amb Rosa Leveroni, que flirtejava amb Ferran Soldevila i que els entrevistats descarten que tingués cap afer amb el seu mestre a l'Escola de Bibliotecàries, més encara pel fet que Riba s'hi referia paternalment com "la dame-ta". Per seductor que fos, i tenia una certa ascendència sobre les dones, el seu

físic l'acomplexava fins al punt de renunciar, segons va confessar a Eugènia Crexells, a una de les fantasies que més li sabia greu no haver satisfet: banyar-se despulat en una platja deserta amb la seva esposa. Sabia quines eren les seves limitacions, però no suportava les que li imposaven els altres. L'obscuritat, per exemple, la rígida, la cosa marmòria del referent moral en un moment en què, ben mirat, Riba era l'únic a qui podies arrancar-te, "algú que tenia sentit", com diu també la filla del malaguanyat Joan Crexells, a qui el poeta va fer de pare, i com corrobora Camilo José Cela: "*Con seis hombres como Carles Riba, España sería Europa, estaría por encima de Francia y Alemania.*" De fet, Riba sentia aversió a l'esnobisme, i hauria volgut ser un autor més llegit, "un home de gent". Però no hi havia res a fer. Els seus silencis "a vegades et posaven la pell de gallina", assenyala Joaquim Molas.

Tenia les seves manies, com ara l'antipatia pels homes que fumaven amb pipa, i la seva petita maldat, comparant Ferran Soldevila amb "un gran peix sense sang", com li va sentir dir Albert Manent, o burlant-se de les traduccions de Sagarra, però d'altres parlen també de l'interès per les novel·les

de Georges Simenon, compartida per tants altres exiliats, com va documentar fa anys Xavier Pla a l'imprescindible *Simenon i la connexió catalana* (3i4), i per les cançons

Sentia devoció per Sofia Loren, però també per Simenon i per les cançons gregues i napolitanes

populars napolitanes i gregues, com recorda Joan Peruchó, que va veure l'emocionar-se amb el disc que va portar-li d'un seu viatge a Grècia. La realitat és que en entorns de confiança, com les tertúlies del diumenge a casa seva o a les reunions dels Amics de la Poesia a l'obrador de l'orfebre Ramon Sunyer, podia fer la impressió de "desbarrar" i tot, diu Molas, però sempre pesava una tímidesa congènita, una gravetat de savi descol·locat que no sabia com casar el seu vitalisme amb un complex sentit religiós.

“Eren molt catòlics”, diu d’ell i de Clementina Arderiu la filla del joier, Montserrat Sunyer. D’ella és també una de les revelacions més commovedores que Carles-Jordi Guardio-

Tenia les seves manies, com ara l’antipatia pels homes que fumaven amb pipa

la, el pacient editor de l’extens epistolari ribià, ha recollit en aquest llibre menut de grans revelacions: un cop morts tots, van ser les vídues, les que, representen les trobades dels marits en una cafeteria, van mantenir viu el caliu d’aquell món en què, segons Molas, “eren tan importants les paraules com els gestos, les mirades”, i més endavant, quan elles tampoc no hi eren, van agafar-los el relleu les filles. La transmissió de tot aquell desfici d’homes, al capdavall, estava en mans de les dones. ■